

Kultūros ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2022-07-29 vidaus audito ataskaita Nr. VA-4 „Paveldotvarkos ir kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimo programų bei kompensavimo programų administravimo vertinimas“

SANTRAUKA

VIDAUS AUDITO TIKSLAS IR APIMTIS

Vidaus audito tikslas – įvertinti, ar vidaus kontrolės bei galimos rizikos (įskaitant korupcijos prevencijos) valdymo požiūriu tinkamai administruojamos šios paveldosaugos programos (toliau – Programos):

- Paveldotvarkos programa;
- Kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimas;
- Kilnojamųjų kultūros vertybių ir nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų valdytojų išlaidų kompensavimas (toliau – Kompensavimo programos).

Audituoti subjektai:

- Kultūros ministerija kultūros ministro įsakymu tvirtinanti Paveldotvarkos programą;
- Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas), rengiantis Paveldotvarkos programą ir vykdamas Kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimą bei Kompensavimo programas;
- Kultūros infrastruktūros centras (toliau – Centras), įgyvendinantis Paveldotvarkos programą.

Audituotas laikotarpis – 2020–2021 m., kai kurių pokyčių analizės tikslu – 2022 m.

Vidaus kontrolės požiūriu išanalizuotos Programų administravimą reglamentuojančios tvarkos, vertinant, ar jų laikomasi, ar jos pakankamai kokybiškos, ar administruojant lėšas valdomos visos kylančios svarbiausios rizikos, ypatingą dėmesį skiriant korupcijos prevencijai; išnagrinėtos Programų projektus administruojančių darbuotojų, ekspertų funkcijos ir atsakomybė, įvertinta, ar funkcijoms vykdyti užtenka žmogiškųjų resursų; atliktas detalus kai kurių projektų administravimo eigos ir Paveldotvarkos programos projektams reikalingų tvarkybos darbų viešųjų pirkimų vertinimas.

PAGRINDINIAI VIDAUS AUDITO REZULTATAI

2021 m. Paveldotvarkos programos finansavimas valstybės biudžeto lėšomis sudarė 4 633 tūkst. Eur, kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimas – 157 tūkst. Eur, Kompensavimo programos finansavimas – 2 124 tūkst. Eur, iš kurių kilnojamosioms vertybėms skirta 29 tūkst. Eur, nekilnojamosioms kultūros paveldo objektams skirta 2 095 tūkst. Eur.

1. Paveldotvarkos programos vertinimo rezultatai:

- identifikuotos neigiamos dažnų, per vėlavimai iki paraiškų priėmimo pradžios patvirtintų Paveldotvarkos programos administravimą reglamentuojančios tvarkos korekcijų pasekmės (pareiškėjams nesuteiktas protingas terminas susipažinti su priimtais pakeitimais, apsunkintas projektus administruojančių specialistų darbas, skirtinguose projektų administravimo etapuose kilo įvairių administracinių nesklandumų, dėl ko padidėjo tęstinių projektų skaičius ir kt.);
- Departamentas neužtikrino pakankamai kokybiškos pateiktų paraiškų atrankos pirmame dokumentų vertinimo etape (administracinės atitikties požiūriu), dėl ko realūs projektų įgyvendinimo veiksmai, organizuoti Centre, buvo apsunkinti (padidėjo administracinė našta, ilgiau truko viešųjų pirkimų organizavimo ir kitos procedūros);

- Kultūros ministerijos atstovai, būdami ekspertų grupės nariais, vykdė kultūros paveldo apsaugos politikos įgyvendinimo funkciją, nepriderančią minėtą politiką formuojančiai institucijai;
- ekspertų darbo grupės nariams nenumatyti kvalifikaciniai reikalavimai, neįdiegtas rotacijos principas, nustatyti kiti šalintini ekspertų darbo grupės darbo organizavimo Departamente trūkumai;
- planuojant 2021–2023 m. Paveldotvarkos programos lėšas ir didinant projektams skirtą finansavimą programos įgyvendinimo metu, kai kuriais atvejais taikyta abejotino pagrįstumo praktika;
- pastebėti kai kurie viešųjų pirkimų procedūrų ir jų organizavimo aplinkos trūkumai Centre;
- neužtikrinti pakankami žmogiškieji resursai vykdant paraiškų patikrą Departamente ir kultūros paveldo objektų tvarkybos darbų techninę priežiūrą Centre ir kt.

2. Kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimo vertinimo rezultatai: projektams, atrenkamiems konkurso būdu, lėšos buvo skiriamos ir administruojamos kurį laiką neturint atitinkamo reglamentavimo (užsitęsęs naujos tvarkos rengimui, kai nuo 2020-09-15 neteko galios kompleksinis kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimą apimantis tvarkos aprašas).

3. Kompensavimo programos vertinimo rezultatai:

- Kultūros ministerijos atstovai, būdami ekspertų grupės nariais, dalyvavo vykdant kultūros paveldo apsaugos politikos įgyvendinimo funkciją, nepriderančią minėtą politiką formuojančiai institucijai;
- įtvirtinta kompensavimo politika ir praktika, kuomet kartu su kultūros paveldo valdytojo, teisės aktų nustatyta tvarka turinčio teisę į pridėtinės vertės mokesčio atskaitą, patirtomis išlaidomis kompensuojamas ir pridėtinės vertės mokestis, kas yra neteisinga valstybės interesų požiūriu;
- nustatyti kai kurie ekspertų darbo grupės darbo organizavimo, administravimo ir reglamentavimo trūkumai.

BENDROJI IŠVADA

Vidaus kontrolė administruojant Programas Kultūros ministerijoje ir Departamente vertintina patenkinamai – dėl nepakankamo rizikos (įskaitant korupcijos riziką) valdymo, netinkamo funkcijų atskyrimo, nepakankamos veiklos priežiūros bei nustatytų neatitikimų teisės aktams ir kitų trūkumų, darančių neigiamą įtaką Programų įgyvendinimo efektyvumui bei rezultatyvumui, teisėtam lėšų panaudojimui.

Centre atliekamo Paveldotvarkos programos įgyvendinimo vidaus kontrolę vertiname gerai, nes nustatyti vidaus kontrolės trūkumai neturėjo neigiamos įtakos Paveldotvarkos programos rezultatams, didžioji dalis problemų, trikdančių proceso eigą, atsirado dėl nuo Centro nepriklausančių aplinkybių, ir kad atsižvelgus į išsakytas pastabas imtasi operatyviai spręsti pastebėtus trūkumus.

REKOMENDACIJOS

Iš viso pateikta 31 rekomendacija: Kultūros ministerijai – 11 rekomendacijų (4 didelio, 7 vidutinio reikšmingumo), Departamentui – 15 rekomendacijų (3 didelio, 7 vidutinio ir 5 mažo reikšmingumo), Centrai – 5 rekomendacijų (4 vidutinio ir 1 mažo reikšmingumo).